

Voorstel van de voorbereidingsgroep betreffende de bestuurlijke en financiële verhoudingen tussen het Rijk en decentrale overheden

Aanleiding

Op 16 april 2024 organiseerde de commissie BIZA een [deskundigenbijeenkomst](#) over de bestuurlijke en financiële verhoudingen tussen het Rijk en decentrale overheden. Uit deze bijeenkomst bleek dat de financiële capaciteit van decentrale overheden, en daarmee samenhangend hun uitvoeringskracht, onder druk staat. Door een opeenstapeling van wet- en regelgeving, is een scheefgroei ontstaan tussen de taken en financiële ruimte van decentrale overheden. Op 14 mei besloot de commissie BIZA op verzoek van het lid Van der Goot (OPNL) om op een later moment de follow-up van de deskundigenbijeenkomst te bespreken. Verschillende leden hebben aangegeven dit gezamenlijk te willen voorbereiden.¹

De voorbereidingsgroep

Naar aanleiding van de bijdragen uit de deskundigenbijeenkomst is door de voorbereidingsgroep onderzocht hoe de aangedragen adviezen kunnen worden omgezet in concrete voorstellen die aansluiten bij de rol van de Eerste Kamer. Daarnaast is geïnterviewd welke huidige instrumenten de Eerste Kamer kan inzetten om de geschetste problematiek verder in kaart te brengen.

Voorstellen

Tijdens de deskundigenbijeenkomst stelde de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) een [monitor](#) voor, uitgevoerd door een onafhankelijke instantie. Een jaarlijkse monitor zou inzicht bieden in de ontwikkeling van de financiële positie van decentrale overheden en inzicht geven in de voortgang van de bestuurlijke en financiële verhoudingen tussen het Rijk en decentrale overheden. Door monitoring krijgt de Eerste Kamer beter zicht op de feitelijke werking van de gemaakte afspraken en kan de Eerste Kamer wetgeving beter toetsen op financiële uitvoerbaarheid op decentraal niveau, ook voor de lange termijn.

Daarnaast is tijdens de deskundigenbijeenkomst benadrukt dat de Eerste Kamer bij de beoordeling van wet- en regelgeving goed moet kijken naar de financiële effecten van het voorliggend wetsvoorstel voor decentrale overheden. Een betrekkelijk nieuw instrument waarom de Eerste Kamer in zulke gevallen zou kunnen vragen (mocht deze nog niet zijn aangeboden), is de [invoeringstoets](#). Deze toets onderzoekt de werking van nieuwe wet- en regelgeving in de praktijk, met speciale aandacht voor de gevolgen voor de doelgroep en de uitvoering. In het kader van de financiële verhoudingen kan gevraagd worden om een invoeringstoets met een financiële paragraaf i.v.m. de uitvoerbaarheid op decentraal niveau.

Adviesvraag ROB

De werkgroep geeft de commissie BIZA in overweging om de Kamer voor te stellen om de ROB om advies te vragen over de wijze waarop een periodieke monitor, uit te voeren door een onafhankelijke instantie, vorm en inhoud kan krijgen zodat deze kan bijdragen aan verbeterde (financiële) verhoudingen tussen het Rijk en decentrale overheden. De mogelijkheid hiertoe biedt artikel 17 van de Kaderwet adviescolleges. Indien de leden van de commissie BIZA hiermee in meerderheid instemmen, kan de concept-adviesvraag worden doorgeleid naar de plenaire vergadering ter vaststelling.

¹ De informele voorbereidingsgroep bestond uit de leden Van der Goot (OPNL), Lievens (BBB), Fiers (GL-PvdA), Van Toorenburg (CDA) en Nicolaï (PvdD).